

Waarde(n)vol samenwerken in de kennisdriehoek: naar impactvoller afstuderen

Lisette Munneke, Els van der Pool

Lisette Munneke is lector didactiek van onderzoekend vermogen - Hogeschool Utrecht.

Els van der Pool is lector Human Communication Development - Hogeschool Arnhem Nijmegen.

Hoe kan afstuderen in het hbo méér zijn dan een laatste toetsmoment voor studenten en uitgroeien tot een betekenisvolle leer- én innovatiepraktijk voor alle betrokkenen? In het onderzoeksproject Impactvol Afstuderen onderzochten we hoe afstudeertrajecten meer waarde kunnen creëren voor studenten, organisaties, opleidingen en onderzoek. Vanuit de boundary crossing-theorie analyseerden we spanningen en kansen op de grenzen tussen onderwijs, beroepspraktijk en onderzoek. Casestudies, vragenlijsten en co-design sessies met het hele systeem leverden concrete inzichten én praktische tools op. Dit artikel laat zien hoe bewust grenswerk en dialoog in de kennisdriehoek kunnen bijdragen aan meervoudige waardencreatie en relevanter afstuderen.

Introductie

De complexiteit van impactvol afstuderen

In het hbo is in Nederland rondom afstuderen een duidelijk beweging gaande. Waar afstuderen lange tijd werd gedomineerd door het doen van een afstudeeronderzoek en de scriptie (Andriessen, 2016), werken studenten tegenwoordig steeds vaker aan een concreet beroepsproduct, zoals een advies of een implementatieplan, dat direct bruikbaar is in de organisatiepraktijk (Losse, 2016). Daarmee beogen opleidingen het afstuderen sterker te verbinden met de beroepspraktijk én met de bredere opdracht van het hbo om bij te dragen aan regionale ontwikkeling en maatschappelijke opgaven (Sectoraal Advies College Hoger economisch onderwijs, 2023). Deze beweging heeft het gesprek over de relevantie en vorm van afstuderen veranderd, maar niet afgerond.

In de praktijk ervaren studenten het afstuderen nog vaak als laatste hoepel waarbij zij aan uiteenlopende eisen vanuit hun opleiding, opdrachtgevers en, waar van toepassing, lectoraten moeten voldoen (Munneke, 2024). Het samenbrengen van deze verschillende belangen in één afstudeertraject is complex en maakt de samenwerking tussen onderwijs, onderzoek en beroepspraktijk in de zogenaamde 'kennisdriehoek' niet eenvoudig. Wanneer afstemming ontbreekt, ontstaan merkbare gevolgen. Als de nadruk vanuit de opleiding ligt op theorie, onderbouwing en voorgeschreven formats, kan het toetsen van losse (onderzoeks)vaardigheden zwaarder wegen dan het integraal aantonen van beroepsbekwaamheid (Sluijsmans et al., 2014). Voor organisaties betekent dit regelmatig dat opbrengsten niet optimaal aansluiten op hun behoefte. Het eindproduct wordt dan vooral een

opleidingsproduct (Schilder et al., 2019). Ook is de betrokkenheid van lectoraten in de afstudeerfase vaak beperkt, waardoor de bijdrage aan kennisontwikkeling en bredere maatschappelijke vraagstukken gering blijft (Van der Zouwen et al., 2016). Zo komt de ambitie van meervoudige waardencreatie: toegevoegde waarde voor student, organisatie, opleiding én onderzoek, onder druk te staan.

Dit vraagstuk vormde de aanleiding voor het NRO-project Impactvol Afstuderen.. De centrale onderzoeksvraag luidde: *hoe kunnen afstudeertrajecten binnen economische hbo-opleidingen zó worden ontworpen en georganiseerd dat zij leiden tot meervoudige waardencreatie in de kennisdriehoek?* De focus lag daarbij niet op de keuze voor een afstudeerproduct, zoals een scriptie of beroepsproduct, maar op de inrichting van afstuderen als leer- en innovatiepraktijk die bijdraagt aan professionele ontwikkeling van studenten, kwaliteit van opleidingen, duurzame verbeteringen in organisaties en maatschappij, en kennisontwikkeling.

Theoretisch kader

Boundary crossing: Grenswerk tussen de werelden van onderwijs, onderzoek en praktijk

In het project onderzochten we hoe samenwerking in afstudeertrajecten zich ontwikkelt op de grenzen tussen onderwijs, beroepspraktijk en onderzoek, geïnspireerd door de boundary crossingtheorie (Akkerman & Bakker, 2011). Grenzen worden daarbij niet gezien als belemmeringen voor samenwerking, maar als plekken waar leren kan ontstaan (Bakker & Akkerman, 2016). Afstuderen speelt zich af op het snijvlak van ten minste twee werelden, opleiding en organisatie, en soms drie, wanneer ook een lectoraat meedoet. Elke wereld heeft eigen doelen, belangen, tempo's, werkwijzen, kwaliteits- en waarderingkaders. Op de grenzen tussen deze werelden ontstaan daardoor regelmatig discontinuïteiten: ervaren spanningen of mismatches tussen praktijken, bijvoorbeeld rond verwachtingen over het eindproduct, de rol van onderzoek of de inrichting van samenwerking. Dergelijke discontinuïteiten worden in de praktijk vaak gezien als belemmeringen, maar vormen vanuit dit perspectief juist het startpunt voor leren en ontwikkeling. Mits betrokkenen het grensverkeer bewust organiseren en er gezamenlijk betekenis aan geven, kunnen deze spanningen worden benut als leerpotentieel (Daniels et al., 2010).

De boundary crossingtheorie onderscheidt vier leermechanismen die kunnen optreden in grensprocessen: *identificeren*, *coördineren*, *reflecteren* en *transformeren*. *Identificeren* betreft het expliciet maken en erkennen van verschillen tussen praktijken en het leren waarderen van elkaars specifieke bijdrage. *Coördineren* gaat over het organiseren van samenwerking,

bijvoorbeeld via afspraken over rollen, procedures of gedeelde instrumenten. *Reflecteren* houdt in dat betrokkenen zich verplaatsen in het perspectief van de ander (perspective taking) en hun eigen aannames ter discussie stellen (perspective making). *Transformeren* ten slotte verwijst naar het ontstaan van nieuwe, hybride praktijken waarin elementen uit verschillende werelden worden geïntegreerd, bijvoorbeeld in gezamenlijke leer- of innovatieomgevingen.

Methode

Twee sporen van onderzoek

Om de dynamiek tussen onderwijs, beroepspraktijk en onderzoek te begrijpen, kozen we voor een onderzoeks-aanpak langs twee parallelle sporen: (1) een analytisch spoor, bestaande uit twee deelonderzoeken: casestudies (deskresearch en interviews bij 8 hbo-opleidingen) en landelijk vragenlijstonderzoek, en (2) een co-design-spoor. Dit tweede spoor bestond uit deelnemers uit een bredere kring van opleidingen, organisaties en lectoraten dan de 8 casestudie-opleidingen waarin via werkconferenties samen met praktijkpartners interventies en oplossingsrichtingen zijn ontwikkeld. De boundary crossing theorie bood daarbij een kader om te analyseren wat er gebeurt op de grenzen tussen de drie werelden, waar spanningen én kansen voor leren ontstaan.

Analytische spoor (casestudies en vragenlijsten)

Casestudies

Aan de casestudies namen acht economische hbo-opleidingen deel. Zij leverden gezamenlijk 19 afstudeerprojecten aan die zijn onderzocht. De casestudies richtten zich op het systematisch in kaart brengen van bestaande en gewenste vormen van afstuderen en de samenwerking binnen concrete afstudeerprojecten. De dataverzameling bestond uit documentanalyse (deskresearch, zoals beroepsprofielen, toetsmatrijzen en rubrics) en semigestructureerde interviews met afstudeercoördinatoren, studenten, docentbegeleiders, praktijkbegeleiders en, waar mogelijk, docent-onderzoekers vanuit lectoraten.

Op opleidingsniveau voerden we een template-analyse uit om de bouwstenen en variatie in de inrichting en kwaliteitsborging van afstuderen te identificeren. Dit is een vorm van thematische analyse waarbij op basis van een vooraf ontwikkelde codestructuur ('template') data systematisch wordt gecodeerd en tijdens de analyse iteratief wordt verfijnd (Brooks et al., 2015). Hiermee brachten we de ontwerpkeuzes in kaart die bij het (her)ontwerp van afstuderen telkens terugkeren.

Op het niveau van de afstudeerprojecten werd een grensanalyse uitgevoerd om zicht te krijgen op discontinuïteiten tussen onderwijs, praktijk en onderzoek en op kansen voor

leermechanismen zoals coördinatie, reflectie en transformatie (Bakker et al., 2016). Door meerdere onderzoekers te betrekken bij de codering werd de betrouwbaarheid van de analyse vergroot.

Vragenlijsten

Naast de casestudies zijn gegevens verzameld met vijf stakeholdergerichte vragenlijsten (voor studenten/alumni, docenten, praktijkbegeleiders, lectoren en docent-onderzoekers). Deze vragenlijsten waren gebaseerd op thema's uit de casestudies. Ze brachten zowel de ervaren (IST) als gewenste (SOLL) situatie in kaart. De thematische structuur van de vragenlijsten volgde de in de grensanalyse geïdentificeerde discontinuïteiten, zoals opdrachtvorming, samenwerking en afstemming, de rol van onderzoek, werkwijzen, begeleiding en beoordeling. De vragenlijsten dienden ter verbreding en toetsing van de casusbevindingen en daarnaast als input voor het co-design spoor.

De vragenlijsten werden getest en digitaal uitgezet via CrowdTech. Ze werden verspreid via de netwerken van de deelnemende opleidingen en lectoraten, waardoor respondenten werden bereikt buiten de acht casestudie-opleidingen. De vragenlijsten zijn ingevuld door 79 alumni, 140 docenten, 77 praktijkbegeleiders, 35 lectoren en 45 docent-onderzoekers.

Co-design spoor

In het codesign spoor brachten we het hele systeem – studenten, docenten, organisaties en onderzoek – samen in drie grootschalige werkconferenties volgens de principes van Large Scale Interventions (LSI) (Van der Zouwen, 2011; Van der Zouwen et al., 2025). Centraal stonden het betrekken van alle relevante actoren, werken in het hier en nu, gedeeld eigenaarschap en gezamenlijk betekenis geven aan ervaringen. In deze bijeenkomsten, met tussen de 52 en 80 deelnemers per conferentie, uit meer dan 85 opleidingen van 19 hogescholen, bepaalden deelnemers zelf de agenda en wisselden zij via werkvormen voor divergeren en convergeren waarden, zorgen, ontwerpprincipes en scenarioideeën uit, waarbij alle perspectieven zichtbaar en bespreekbaar werden gemaakt. De ruwe opbrengsten werden direct vertaald in conceptscenario's en eerste versies van hulpmiddelen. Inzichten uit het analytische spoor vormden input; omgekeerd werden vragen en aandachtspunten die de werkconferenties opleverden meegenomen in het analytische spoor.

Gedurende het hele project was een begeleidingsgroep met vertegenwoordigers uit alle hoeken van de kennisdriehoek actief. Deze groep fungeerde als klankbord en droeg bij aan het ontwikkelen, testen en beoordelen van scenario's en

tools, wat de bruikbaarheid en overdraagbaarheid van de opbrengsten versterkte.

Resultaten

Lessen vanuit de praktijk voor impactvoller afstuderen

Casestudies

De template-analyse bracht de volgende ontwerpkeuzes in kaart: opleidingsprofiel, afstudeertraject, afstudeerprojecten, rol van onderzoek, begeleiding en beoordeling, plus een categorie ervaringen uit de praktijk.

Samengevat laten de documenten en interviews het volgende zien:

- Opleidingsprofielen kennen uiteenlopende vormen van co-creatie (studenten, werkveld, lectoraten) en combineren vaak meerdere kaders (EQF, Dublin, HEOstandaard).
- Afstudeertrajecten verschillen in functie (leer/toets), opbouw (modules, stage, project), duur (semester-jaar) en mate van co-creatie (opleiding doorgaans 'in the lead').
- Afstudeerprojecten variëren in context (insider/outsider), taak, zelfstandigheid, opdrachtbron, planning, werkproces (onderzoek/ontwerp/interventie) en beroepsrol.
- Onderzoek wordt divers ingevuld: van onderzoekend vermogen tot praktijkgericht onderzoek; eisen en diepgang verschillen sterk.
- Begeleiding en beoordeling lopen uiteen in organisatie, frequentie, didactiek, criteria en mate van praktijkbetrokkenheid.
- Ervaringen met vernieuwing tonen een toename van beroepsproducten, maar ook onzekerheid bij accreditaties, docenten en studenten.

Per afstudeerproject werden interviews gehouden met alle drie betrokken stakeholders (student, praktijkbegeleider en docent), wat resulteerde in 57 interviews rondom 19 afstudeerprojecten. Ondanks extra inspanningen vonden we geen afstudeerprojecten met betrokkenheid van lectoraten; de tabel bevat daarom geen gegevens over waarde voor onderzoek. Aanvullend zijn interviews gehouden met docent-onderzoekers om toch zicht te krijgen op gewenste opbrengsten voor onderzoek. De interviews werden geanalyseerd op de toegevoegde waarden die stakeholders benoemden (zie Tabel 1).

Opvallend is dat professionele groei van de student door alle drie groepen veruit het vaakst wordt genoemd, terwijl andere waarden voor studenten zoals werkervaring en het vinden van een baan minder aandacht krijgen. Voor organisaties staat concreet resultaat centraal, waarbij praktijkbegeleiders dit vaker benoemen dan studenten en docenten. Docenten

Toegevoegde waarde voor	Waarde	Studenten	Begeleiders	Docenten
Student	Professionele groei	63	23	24
	Concrete werkervaring	8	12	9
	Een baan	6	5	6
Organisatie	Concreet resultaat	21	37	24
	Meewerken	4	14	3
	Rekrutering	4	14	2
Docent	Professionele ontwikkeling	—	—	16

Tabel 1. Toegevoegde waarden in afstudeerprojecten: aantal uitspraken door studenten, praktijkbegeleiders en docenten

zijn de enige groep die een meerwaarde voor onderwijs benoemt, namelijk de eigen professionele ontwikkeling. Aanvullende interviews met docent-onderzoekers brachten als gewenste opbrengsten naar voren: kennisstapeling en toepassing van nieuwe kennis in de praktijk.

Naast een analyse naar toegevoegde waarden is per afstudeerproject een grensanalyse uitgevoerd op de interviews met de drie groepen betrokken stakeholders. Deze laat zien dat discontinuïteiten optreden bij zes thema's:

1. Totstandkoming van opdrachten (wie bepaalt: opleiding, bedrijf, student?),
2. Werkwijze en flexibiliteit (meewerken wel/niet, aansluiten bij bedrijfsprocessen)
3. Eindproduct (reflecties, beroepsproducten, verantwoordingsverslagen)
4. Rol/diepgang van onderzoek (theoretische diepgang, flexibele onderzoeksvragen),
5. Begeleiding (rolverdeling, competenties begeleiders),
6. Beoordeling (rol van praktijk; adviserend vs. medebeoordelend)

Als leermechanismen worden vooral identificatie en coördinatie teruggevonden. Identificeren uit zich in het expliciet maken en erkennen van verschillen zoals opleidingseisen, het bedrijfsritme, compacte, relevante eindproducten. Coördineren komt vooral terug in procedures en rolafspraken zoals go/nogo op plannen, voorgeschreven stappenplannen,

en beoordelingsprocedures. Voorbeelden van gezamenlijke reflectie en transformatie zijn schaars. Studenten functioneren als primaire grensgangers tussen opleiding en bedrijf; direct overleg tussen docent en praktijkbegeleider vindt incidenteel plaats, maar wordt wél gewenst. In de beoordeling heeft de praktijk veelal een adviserende rol.

Vragenlijsten

De vijf vragenlijsten (n = 79 alumni, 140 docenten, 77 praktijkbegeleiders, 35 lectoren, 45 docentonderzoekers) schetsen een consistent beeld. Docenten waarderen de vormgeving van afstuderen gemiddeld met een 7,2 (sd 1,0), praktijkbegeleiders met een 7,4 (sd 0,76) en alumni met een 7,0 (sd 1,12). Tabel 2 laat zien dat de wensen vooral liggen bij meer gezamenlijke afstemming (thema 1) en flexibiliteit in de werkwijze (thema 2). In mindere komen de rol van onderzoek (thema 4) en beoordeling (thema 6) naar voren. Eindproducten (thema 3) en begeleiding (thema 5) worden vrijwel niet genoemd.

Tabel 3 laat zien welke waarden de verschillende groepen het belangrijkst vinden. Voor alle groepen staat professionele ontwikkeling van de student centraal, met uitzondering van lectoren en docent-onderzoekers, die kennisontwikkeling vooropstellen.

Co-design-spoor

Over de drie LSIbijeekkomsten heen ontstond een duidelijk voorkeursprofiel voor de inrichting van afstuderen: keuzevrij-

Thema	Huidige situatie	Wens
Opdrachtvorming	Student vindt zelf organisatie (78%); onderwerp bepaald samen met praktijkbegeleider (docenten 51%; alumni 67%)	Meer gezamenlijke afstemming tussen student, docent en praktijk — bij start, halverwege en afronding
Flexibiliteit	42% docenten ziet veel flexibiliteit; 38% ervaart gemiddelde mate	45% docenten wil meer ruimte; 58% praktijkbegeleiders wil betere aansluiting bij werkprocessen
Rol van onderzoek	Praktijkbegeleiders overwegend tevreden over hoeveelheid en diepgang	Onderzoekers wensen meer diepgang
Beoordeling	Praktijk heeft doorgaans adviserende rol	Deel respondenten pleit voor zwaarder gewicht werkplekprestaties

Tabel 2. Huidige situatie en wensen per thema; percentages waar mogelijk

heid voor studenten via meerdere routes, beroepsproducten als uitgangspunt, en iteratieve of creatieve werkwijzen naast de klassieke onderzoekscyclus. Deelnemers benadrukten dat beoordeling moet aansluiten bij co-creatie en dat voor meer impact het hele systeem betrokken moet zijn in ontwerp én uitvoering. De gezamenlijke inzichten zijn uitgewerkt tot archetypische scenario's die variëren in co-creatie, complexiteit, werkplekbinding en de rol van onderzoek. Deze Scenariomatrix is gecombineerd met praktijkvoorbeelden om opleidingen te helpen een passende route te kiezen.

Daarnaast zijn twee ontwerptools ontwikkeld. Het Impact Canvas ondersteunt opleidingen en partners bij het gezamenlijk verkennen van samenwerking, begeleiding, kennisontwikkeling en beoordeling. De Startgesprektool helpt student, docent en praktijkbegeleider om aan het begin van het traject verwachtingen, rollen en impactdoelen expliciet af te stemmen. Tryouts laten zien dat deze tool het gesprek verdiept en door 88% van de gebruikers wordt aanbevolen.

De kennisdriehoek rondmaken: conclusies en reflecties

Dit onderzoek laat zien dat impactvol afstuderen niet draait om de keuze voor een scriptie óf een beroepsproduct, maar om het bewuster organiseren van samenwerking in de kennisdriehoek. Stakeholders herkennen de verschillende waarden in het afstuderen - professionele groei van de student, relevant resultaat voor de organisatie en kennisontwikkeling voor onderzoek -, maar professionele groei van de student staat vrijwel voor alle betrokkenen centraal. Tegelijkertijd ervaren zij spanning op cruciale ontwerpelementen zoals opdrachtvorming, rol van onderzoek, aard van het eindproduct, begeleiding en beoordeling. Deze spanningen zijn geen incidenten, maar structurele discontinuïteiten op de grenzen tussen onderwijs, beroepspraktijk en, potentieel, onderzoek.

Vanuit de boundary crossingtheorie kunnen die discontinuïteiten worden opgevat als leerpotentieel. In de door ons onderzochte economische opleidingen zagen we echter vooral identificatie (verschillen zichtbaar maken) en coö-

rdinatie (afspraken, formats, procedures). Voorbeelden van leerpotentieel door reflectie (perspectieven uitwisselen) en transformatie (nieuwe, hybride praktijken) waren schaars. Studenten fungeerden meestal als primaire grensgangers, terwijl structurele driehoek samenwerking rond individuele afstudeerprojecten beperkt bleef. Parallel zien we in het hbo wél een beweging naar living labs en andere hybride leeromgevingen. Die bieden aanknopingspunten voor reflectieve en transformatieve samenwerking, maar zijn nog niet overall verankerd in de reguliere afstudeerpraktijk en leiden niet automatisch tot meervoudige waardencreatie (Bos et al., 2023; Simon et al., 2025).

Verder blijkt dat afstudeertrajecten in het economische domein vooral worden ingericht langs de onderwijs–praktijkas; de onderzoeksfunctie is minder geïntegreerd. Een deelverklaring ligt in een strategische rationale die vaak vertrekt vanuit een lineair model van kennisbenutting (Van Vliet, 2022). Beleid redeneert primair hoe onderzoek het onderwijs kan versterken, terwijl veel minder wordt benoemd welke wederkerige waarde onderwijs en afstuderen voor onderzoek hebben (Daas et al., 2024). Het resultaat is een coördinerende benadering (afspraken, formats, KPI's) in plaats van transformatie, waarin onderwijs, onderzoek en praktijk elkaars perspectieven door gezamenlijke betekenisgeving verbinden en nieuwe afstudeerpraktijken ontwikkelen (Högberg, 2024). De implicatie: het hbo hoeft niet telkens anders te organiseren, maar wél nauwer en continu samenwerken tussen de drie werelden, van strategische agenda's tot curriculum én onderzoeksontwerp; de kennisdriehoek rondmaken en alle stakeholders betrekken.

Ten slotte zien we dat opleidingen formeel veel ruimte hebben in toetskaders om het eindniveau te borgen, maar die ruimte in de praktijk nog beperkt benutten. Er wordt vaak teruggedrepen op vaste formats, lineaire werkwijzen en productgerichte beoordelingskaders. Tegelijkertijd is de visie op onderzoek(end) vermogen regelmatig diffuus: de één bedoelt onderzoeksvaardigheden, de ander een onderzoekende houding, weer een ander een middel om beroepsproducten

Groep	Belangrijkste waarde	Overige top-3 waarden
Docenten (n=140)	Professionele ontwikkeling student (43%)	Relevant resultaat voor organisatie; onderwijs-actualiteit
Praktijkbegeleiders (n=77)	Professionele ontwikkeling student (39%)	Relevant resultaat voor organisatie; frisse blik student
Alumni (n=79)	Professionele ontwikkeling student (57%)	Functieoriëntatie; netwerkopbouw
Lectoren (n=35) & docent-onderzoekers (n=45)	Kennisontwikkeling	Innovatie in beroepspraktijk; versterken onderzoekend vermogen

te onderbouwen. Deze variëteit leidt tot verschillende verwachtingen en beoordelingspraktijken, wat samenwerking in de driehoek bemoeilijkt. Terwijl toetskaders juist ruimte bieden voor iteratief, contextgebonden en praktijknaabij beoordelen, worden die mogelijkheden onvoldoende benut om te komen tot rijkere vormen van meervoudige waardecreatie.

Vijf aanbevelingen voor de praktijk

1. Ken en benut de ruimte

Er is meer ruimte voor hbowaardig én praktijkrelevant afstuderen dan wordt gedacht. Verdiep je als team in het *Protocol Afstuderen 2.0* en in de belangrijkste ontwerpelementen. De Scenariotool met scenario's en praktijkvoorbeelden helpt om deze ruimte concreet te benutten.

2. Maak de kennisdriehoek rond

Organiseer structurele samenwerking tussen opleidingen, organisaties en lectoraten. Richt die samenwerking in rondom echte, complexe vraagstukken, bijvoorbeeld in living labs

of regiobroedplaatsen en betrek alle stakeholders bij curriculumontwerp én bij de start van elk afstudeerproject.

3. Kies co-creatie en rolverdeling expliciet

Bepaal vooraf hoeveel co-creatie haalbaar is, wie welke rol heeft en welke waarden en belangen meewegen. De Scenariomatrix en het Impact Canvas helpen dit expliciet te maken en te verankeren in werkwijzen.

4. Voer het waarden- en onderstroomgesprek

Maak verwachtingen, waarden en belangen expliciet bij de start en tussentijds. De Startgesprektool ondersteunt het vroege driegesprek en bevordert gezamenlijke reflectie en besluitvorming.

5. Versterk de plek van onderzoek(end) vermogen

Werk vanuit een brede visie op onderzoekend vermogen en beperk de werkwijze niet tot alleen praktijkgericht onderzoek.

Literatuurlijst

- Akkerman, S. F., & Bakker, A. (2011). Boundary crossing and boundary objects. *Review of Educational Research*, 81(2), 132–169.
- Andriessen, D. (2016). Drie misverstanden over onderzoek in het hbo. *Hoger Onderwijs Management*, 5.
- Bakker, A., & Akkerman, S. (2016). Het leerpotentieel van grenzen: een theoretische basis. In A. Bakker, I. Zitter, S. Beausaert, & E. De Bruijn (Eds.), *Tussen opleiding en beroepspraktijk, het potentieel van boundary crossing*.
- Bakker, A., Zitter, I., Smit, G., & De Bruijn, E. (2016). Grensanalyses: Op zoek naar leerpotentieel. In A. Bakker, I. Zitter, S. Beauseart, & E. De Bruijn (Eds.), *Tussen opleiding en beroepspraktijk, het potentieel van boundary crossing*. Koninklijke van Gorcum.
- Bos, P., Ros, A., Snoeren, M., & Thunnissen, M. (2023). Strategische motieven voor interorganisatiele samenwerking binnen learning communities. *Tijdschrift Voor Hoger Onderwijs*, 41(2). <https://doi.org/10.59532/tvho.v41i2.15695>
- Brooks, J., McCluskey, S., Turley, E., & King, N. (2015). The utility of template analysis in qualitative psychology research. *Qualitative Research in Psychology*, 12(2), 202–222. <https://doi.org/10.1080/14780887.2014.955224>
- Daniels, H., Edwards, A., Engeström, Y., Gallagher, T., & Ludvigsen, S. (2010). *Activity theory in practice. Promoting learning across boundaries and agencies*. Routledge.
- Högberg, L. (2024). *Boundary Spanning in Cross-Sector Collaboration: Sensemaking and Framing in a Civil Society Public Partnership Beyond the Crossroads*. <https://doi.org/10.58235/sjpa>
- Losse, M. (2016). De relevantie van onderzoekend vermogen: Waarom “beroepsproducten” de sleutel zijn. *Tijdschrift Voor Hoger Onderwijs En Management*, 1, 57–62.
- Munneke, E. L. (2024). *Moedige ruimte maken: onderzoekend vermogen als essentiele competentie in het werken aan complexe opgaven*.
- Schilder, P., Munneke, L., & Andriessen, D. (2019). Maak afstudeerwerk relevant voor opleiding én praktijk. *TH&MA-Tijdschrift Voor Hoger Onderwijs & Management*, (3), 64–69.
- Sectoraal Advies College Hoger economisch onderwijs. (2023). *Sectorplan HEO: Samen waarde creëren voor brede welvaart*.
- Simon, F., Van der Klink, M., & Piškur, B. (2025). Onderzoek naar leeropbrengsten in Living Labs moet echt anders. *Tijdschrift Voor Hoger Onderwijs*, 43. <https://doi.org/10.59532/tvho.v43i19534>
- Sluijsmans, D., Andriessen, D., Sporken, S., Dijkstra, A., & Vonk, F. (2014). Goed beslissen over beroepsbekwaamheid in het hbo. *Onderwijsinnovatie*, (3), 17–26.
- Van der Zouwen, T. (2011). *Building an evidence based practical guide to Large Scale Interventions. Towards sustainable organisational change with the whole system*. Eburon.
- Van der Zouwen, T., Ermers, B., Hattum, S., Van, Lunenburg, J., Van Overdijk, K., & Stubbe, W. (2016). *Wat heb je aan afstudeeronderzoeken?*
- Van der Zouwen, T., Munneke, L., Van Der Pool, E., Van Vucht Tjissen, L., Doeze, S., & Vliet, J.-V. (2025). Enhancing the impact of co-creation research: large scale interventions with a stakeholder steering committee for whole system engagement. *Journal of Participatory Research Methods*, 6(2). <https://doi.org/10.35844/001c.129429>